Lietas arhīva Nr. CA-0152-18
ECLI:LV:LAAT:2018:0731.C26135915.5.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rēzeknē 2018.gada 31.jūlijā

Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Silvija Vasiļevska
tiesnese Ludmila Mežale
tiesnesis Ilmārs Stivriņš
ar tiesas sēdes sekretāri Daci Somu,
piedaloties atbildētāja /pers. A/ pārstāvim zvērinātam advokātam Vitālijam Platpiram,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Rēzeknes tiesas 2017.gada 21.decembra spriedumu /pers. B/ prasībā pret /pers. A/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

/pers. B/ 2015.gada 7.jūlijā iesniedzis tiesā prasību, kurā, pamatojoties uz Civillikuma 1587., 1635., 1640., 1641., 1651., 1652., 1716., 1934., 1940., 1943. un 1946.pantu, lūdz piedzīt no /pers. A/ aizdevumu 20 000 EUR, lietošanas procentus 3 000 EUR, līgumsodu 2 300 EUR un tiesāšanās izdevumus.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

Starp pusēm 2011.gada 10.oktobrī (ar grozījumiem 2011.gada 12.oktobrī) noslēgts aizdevuma līgums Nr.10/4, ar kuru prasītājs aizdeva atbildētājam naudas summu 20 000 EUR. Minētais līgums 2011.gada 10.oktobrī parakstīts zvērinātas notāres Ļubovas Pavlovskas klātbūtnē un ierakstīts aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr.4989.

Par aizdevuma lietošanu puses pielīga maksāt 5 % mēnesī no aizdevuma summas (līguma 1.1.punkts). Aizdevuma atmaksas termiņš - 2012.gada 10.janvāris.

Atbildētājs savas saistības noteiktajā termiņā nav izpildījis, proti, nav atdevis ne aizdevuma summu 20 000 EUR, ne maksājis lietošanas procentus, kas par laika posmu no 2011.gada 10.oktobra līdz 2012.gada 10.janvārim ir 3 000 EUR.

Saskaņā ar līguma 3.2.punktu un Civillikuma 1716.pantu atbildētājam par līguma nepildīšanu noteiktajā termiņā ir jāmaksā līgumsods, kas aprēķināts 10 % apmērā no neizpildītās saistības jeb 2 300 EUR.

Ar Rēzeknes tiesas 2017.gada 21.decembra spriedumu /pers. B/ prasība apmierināta daļēji. No /pers. A/ prasītāja labā piedzīts parāds 20 000 EUR, lietošanas procenti par laika posmu no 2011.gada 10.oktobra līdz 2012.gada 10.janvārim 3 000 EUR, līgumsods par laika posmu no 2012.gada 16.janvāra līdz 2015.gada 6.jūlijam 2 000 EUR, valsts nodeva 1 088,16 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 EUR un ar lietas vešanu saistītie izdevumi 66,26 EUR, kopā 26 159,12 EUR.

Valsts labā no /pers. A/ piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 6,28 EUR.

Noraidīta /pers. B/ prasība daļā par līgumsoda 300 EUR piedziņu.

Spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem motīviem.

Saskaņā ar pušu 2011.gada 10.oktobrī noslēgto aizdevuma līgumu Nr.10/4 prasītājs aizdevis atbildētājam 14 000 EUR līdz 2012.gada 10.janvārim ar lietošanas procentu likmi 5 % mēnesī.

Puses 2011.gada 12.oktobrī papildinājušas minēto līgumu, nosakot, ka aizdevuma summa tiek palielināta par 6 000 EUR, tādējādi aizdevuma kopējā summa ir 20 000 EUR. Līguma papildinājumu ir parakstījis tikai atbildētājs.

Lietā nav strīda, ka atbildētājs ir saņēmis aizdevumu 14 000 EUR, taču atbildētājs apstrīd papildu aizdevuma 6 000 EUR saņemšanu.

Pamatojoties uz Civillikuma 1431.pantu, tiesa secināja, ka atbildētāja paraksts līguma papildinājumā ir atzīstams par viņa piekrišanu dokumenta saturam, turklāt atbildētājs savu parakstu nav apstrīdējis.

Atsaucoties uz tiesību doktrīnā pausto viedokli, ka dalībnieks var būt uzrakstījis pašrocīgi visu tekstu, bet, ja nav to parakstījis, tad teksts var liecināt vienīgi par nodomu, gatavošanos darījumam, bet ne par noteiktu gribas izpaudumu (*sk. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 1988., 70.lpp.*), tiesa secināja, ka atbildētājs, pašrocīgi uzrakstot papildinājuma tekstu un to parakstot, ir nepārprotami izteicis savu gribu. Prasītāja paraksta neesamība, tiesas ieskatā, nemaina līguma papildinājuma būtību. Gan līgums, gan papildinājums apstiprina atbildētāja gribas izteikumu un šie dokumentu atradās pie prasītāja.

Kaut arī nav iegūti tieši pierādījumi, kas apstiprinātu naudas 6 000 EUR nodošanas faktu, tomēr, novērtējusi netiešos pierādījumus lietā, tiesa secināja, ka atbildētājs ir saņēmis aizdevumu kopsummā 20 000 EUR.

Par vienu no netiešajiem pierādījumiem tiesa uzskatījusi atbildētāja iesniegto 2013.gada 27.maija vienošanos pie aizdevuma līguma Nr.10/4, kuru pašrocīgi uzrakstījis un parakstījis atbildētājs un kurā norādīts, ka 2011.gada 10.oktobrī starp pusēm tika noslēgts aizdevuma līgums par summu 20 000 EUR.

Tiesa nepiekrita atbildētāja apgalvojumam, ka vienošanās norādītie 20 000 EUR ir pamatparāda un lietošanas procentu kopsumma. Aizdevuma līgumā puses ir vienojušās par lietošanas procentiem – 5 % mēnesī, kas nozīmē, ka procentu lielums ir atkarīgs no aizdevuma lietošanas ilguma un tiek aprēķināts proporcionāli pamatparāda apmēram, bet nevis noteikts konkrētā naudas summā.

Pie šādiem apstākļiem, pamatojoties uz Civillikuma 1943. un 1946.pantu, tiesa atzina, ka atbildētājam saskaņā ar aizdevuma līgumu ir jāatdod prasītājam gan saņemtais aizdevums 20 000 EUR, gan lietošanas procenti.

Samaksas faktu atbildētājs pierāda ar pušu 2013.gada 27.maijā parakstīto vienošanos pie aizdevuma līguma Nr.10/4.

Tā kā prasītājs noliedza faktu, ka būtu parakstījis minēto vienošanos, lietā tika nozīmēta grafiskā ekspertīze.

Pamatojoties uz 2016.gada 27.jūnija eksperta atzinumā Nr.16-908 izdarītajiem secinājumiem un ņemot vērā, ka lietā nav citu pierādījumu, kas

apliecinātu prasītāja paraksta īstumu, tiesa atzina, ka prasītājs nav parakstījis 2013.gada 27.maija vienošanos, tāpēc tā nav spēkā.

Lietā esošie rakstveida pierādījumi – 2013.gada 7.novembra kases izdevumu orderis Nr.1066231120 un atbildētāja konta izraksts, tiesas ieskatā, nepierāda faktu, ka izņemtās naudas summas tika izlietotas no aizdevuma līguma izrietošo saistību izpildei.

Secinot, ka pretēji Civillikuma 1838.panta pirmās daļas noteikumiem atbildētājs nav pierādījis parāda samaksu prasītājam, tiesa saskaņā ar Civillikuma 1587. un 1943.pantu atzina, ka no atbildētāja prasītāja labā ir piedzenams aizdevuma parāds 20 000 EUR.

Līguma 1.1.punktā noteikts atbildētāja pienākums maksāt lietošanas procentus – 5 % mēnesī. Prasītājs aprēķinājis lietošanas procentus par laika posmu no 2011.gada 10.oktobra līdz 2012.gada 10.janvārim 3 000 EUR apmērā. Pamatojoties uz Civillikuma 1756. un 1946.pantu, tiesa atzina, ka ir apmierināma prasība daļā par aizdevuma lietošanas procentu 3 000 EUR piedziņu.

Saskaņā ar līguma 3.2.punktu par aizdevuma un procentu atmaksas termiņa kavējumu atbildētājs uzņēmies pienākumu maksāt prasītājam līgumsodu 0,1 % apmērā no nokavētās aizdevuma un procentu summas par katru nokavēto dienu.

Aprēķinot līgumsodu par saistību izpildes nokavējumu, prasītājs atbilstoši Civillikuma 1716.panta noteikumiem samazinājis līgumsoda apmēru līdz 10 % no neizpildītās saistības apmēra, t.i., 2 300 EUR.

Civillikuma 1716.panta trešā daļa *expressis verbis* noteic, ka līgumsods ir aprēķināms no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra. Saskaņā ar Civillikuma 1754.pantu procentiem vienmēr nepieciešams galvenais parāds jeb pamatkapitāls. Tā kā procenti ir blakus prasījums, tad no procentiem nevar aprēķināt līgumsodu.

Ņemot vērā pamatparāda apmēru - 20 000 EUR, tiesa atzina, ka no atbildētāja par labu prasītājam ir piedzenams līgumsods 2 000 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.pantu no atbildētāja piedzīta valsts nodeva 1 088,16 EUR proporcionāli prasības apmierinātajai daļai, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 EUR un ar lietas vešanu saistītie izdevumi – maksa par ekspertīzi 66,26 EUR.

/pers. A/ iesniedzis apelācijas sūdzību par Rēzeknes tiesas 2017.gada 21.decembra spriedumu, pārsūdzot spriedumu prasības apmierinātajā daļā. Viņš piekrīt pirmās instances tiesas secinājumiem, ka aizdevuma līgums ir reāllīgums, ka saistība rodas ar līguma priekšmeta nodošanu parādniekam un ka izskatāmajā lietā nav tiešu pierādījumu, kas apstiprinātu naudas 6 000 EUR nodošanas faktu.

Atbildētājs apstrīd tiesas secinājumu, ka šīs naudas summas nodošanu viņam apliecina netiešie pierādījumi, kā arī nepiekrīt šo pierādījumu vērtējumam.

Attiecībā par līguma papildinājumu atbildētājs norāda, ka tas tika sagatavots rakstveidā, taču darījums nenotika, jo paredzēto naudas summu prasītājs viņam nenodeva. Turklāt jāņem vērā apstāklis, ka aizdevuma līgumā par summu 14 000 EUR pušu paraksti ir apliecināti notariāli, tādēļ nav ticams fakts, ka prasītājs būtu izsniedzis papildu aizdevumu 6 000 EUR bez pušu parakstu notariāla apliecinājuma.

Pirmās instances tiesa kļūdaini interpretējusi 2013.gada 27.maija vienošanās pie aizdevuma līguma Nr.10/4 saturu.

Šajā dokumentā puses vienojās, ka no kopējām aizdevuma līguma saistībām 20 000 EUR, ko veido pamatparāds 14 000 EUR un lietošanas procentu noapaļotā summa 6 000 EUR, atbildētājs uz 2013.gada maiju nav izpildījis saistības 5 000 EUR apmērā.

Atbildētājs norāda, ka vienošanās tekstu viņš uzrakstīja atbilstoši savai izpratnei, taču tās būtība bija skaidra un saprotama abiem līguma dalībniekiem.

Pirmās instances tiesa neievēroja pušu sacīkstes principu lietas izskatīšanā, kas noveda pie atbildētāja tiesību pārkāpuma. Proti, tiesa apmierināja prasītāja lūgumu par rokraksta ekspertīzes noteikšanu, taču noraidīja atbildētāja lūgumu nozīmēt rokraksta/paraksta ekspertīzi pēc citas metodes, lai gan no lietā esošā atzinuma redzams, ka eksperta secinājumi nav izteikti kategoriskā formā.

Atbildētājs nepiekrīt tiesas secinājumiem, ka viņa rīcībā esošās naudas summas nepierāda to izlietošanu parādsaistību dzēšanai, jo īpaši apstākļos kad prasītājs noliedz naudas saņemšanu. Šajā sakarā atbildētājs norāda, ka viņa rīcībā ir video fails, kurā redzamas un dzirdamas pušu pārrunas 2013.gada maija sākumā par vienošanās noslēgšanu un norēķiniem 2013.gada maija beigās.

Apelācijas sūdzībā /pers. A/ lūdzis atcelt pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzētajā daļā un taisīt jaunu spriedumu.

Prasītājs /pers. B/ rakstveida paskaidrojumā norādījis, ka apelācijas sūdzībai nepiekrīt, jo 2011.gada 12.oktobrī uz viņa rīcībā esošā līguma oriģināla otrās lapas atbildētājs pašrocīgi uzrakstīja līguma papildinājumu par aizdevuma summas palielināšanu par 6 000 EUR, tādējādi kopējā aizdevuma summa ir 20 000 EUR. Kaut arī līguma papildinājuma tekstā nav tiešas norādes par naudas 6 000 EUR nodošanu, tomēr ir skaidri norādīts, ka tiek palielināta līguma 1.1.punktā minētā aizdevuma summa. Līdz ar to nav apstrīdans fakts par faktiski aizdoto aummu 20 000 EUR.

Neatbilst patiesībai atbildētāja apgalvojums, ka līguma papildinājumu viņš sagatavoja un parakstīja iepriekš, jo atbildētājs pie naudas 6 000 EUR saņemšanas uzrakstīja un parakstīja papildinājumu uz aizdevuma līguma oriģinālā eksemplāra, kas atradās pie prasītāja.

Turklāt aizdevuma 20 000 EUR izsniegšanu apstiprina paša atbildētāja iesniegtais pierādījums – 2011.gada 10.oktobra vienošanās pie aizdevuma līguma Nr.10/4, kuras preambulā ierakstīts, ka starp pusēm 2011.gada 10.oktobrī tika noslēgts aizdevuma līgums par 20 000 EUR aizdevumu, taču nav norādīts, ka šī summa sastāvētu no aizdevuma pamatparāda 14 000 EUR un noapaļotās procentu summas 6 000 EUR, kā to apgalvo atbildētājs. Minētajā vienošanās neiet runa par parāda summas sadalīšanu, bet konstatēts, ka aizņēmēja parāds pret aizdevēju ir 5 000 EUR.

Nav pamatots atbildētāja arguments par procentu summas noapaļošanu līdz 6 000 EUR. Saskaņā ar līguma 1.1. un 3.2.punktu aizdevuma lietošanas procenti jāmaksā līdz 2012.gada 10.janvārim, bet pēc šī datuma – soda nauda 0,1 % par katru nokavēto dienu. Līdz ar to procentu un soda naudas kopsumma, pat aprēķinot no pamatparāda 14 000 EUR, uz 2013.gada 27.maiju būtu daudz lielāka par 6 000 EUR.

Gramatiski iztulkojot 2013.gada 27.maija vienošanās saturu atbilstoši Civillikuma 1504.pantam, t.i., pēc lietoto vārdu nozīmes, var izdarīt vienozīmīgu secinājumu, ka atbildētājs saņēma aizdevumu 20 000 EUR.

Prasītājs uzskata, ka pirmās instances tiesai nebija pamata nozīmēt lietā papildu vai atkārtotu rokraksta ekspertīzi pēc citas metodes, jo ekspertīze ir veikta un atzinums sniegts, izmantojot aktuālo un šobrīd VTEB pielietojamo metodi 22.01.-1 ar deviņu pakāpju secinājumu skalu, kas ļauj izdarīt precīzākus secinājumus. Tomēr, arī pielietojot piecu pakāpju skalu, rezultāts būtu ar negatīvu rādītāju, proti, ar lielāku vai mazāku varbūtību tiktu konstatēts, ka parakstu uz vienošanās neizpildīja prasītājs.

Tiesas sēdē atbildētāja pārstāvis zvērināts advokāts Vitālijs Platpirs uzturēja apelācijas sūdzību atbilstoši tajā norādītajiem motīviem, bet /pers. B/ prasību neatzina un lūdza to noraidīt pilnīgi.

Prasītāja /pers. B/ pārstāvis /pers. I/ uz apelācijas instances tiesas sēdi nebija ieradies, neierašanās iemeslu tiesai nav paskaidrojis. Ņemot vērā, ka par tiesas sēdes laiku un vietu prasītāja pārstāvim paziņots Civilprocesa likuma 56.panta otrās, piektās daļas un 86.panta pirmās daļas noteiktajā kārtībā, un nepastāv šā likuma 209.pantā paredzētie pamati, kas tiesai uzliek pienākumu atlikt lietas izskatīšanu, tiesas kolēģija atzina, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu lietu var izskatīt bez prasītāja pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē.

Motīvu daļa

Noklausījusies atbildētāja pārstāvja paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iesniegtos rakstveida pierādījumus, eksperta atzinumu un apelācijas sūdzības motīvus, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka /pers. A/ apelācijas sūdzība ir nepamatota, bet /pers. B/ prasība ir apmierināma daļēji.

Rēzeknes tiesas 2017.gada 21.decembra spriedums daļā, ar kuru noraidīta /pers. B/ prasība daļā par līgumsoda 300 EUR piedziņu, apelācijas kārtībā nav pārsūdzēts, tāpēc atbilstoši Civilprocesa likuma 203.panta otrajai daļai spriedums šajā daļā ir stājies likumīgā spēkā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Līdz ar to izskatāmajā lietā ir strīds par aizdevuma pamatparāda 20 000 EUR, lietošanas procentu 3 000 EUR un līgumsoda 2 000 EUR piedziņu no /pers. A/ prasītāja /pers. B/ labā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākas instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Pamatojoties uz minēto tiesību normu, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka Rēzeknes tiesas 2017.gada 21.decembra sprieduma pamatojums attiecībā uz /pers. B/ prasības daļēju apmierināšanu ir pareizs, tādēļ pievienojas šī sprieduma argumentācijai un neatkārto tajā minētos apsvērumus.

Tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesas izdarītie secinājumi par aizņēmēja /pers. A/ pienākumu atmaksāt aizdevējam pamatparādu 20 000 EUR, kā arī pienākumu maksāt lietošanas procentus 3 000 EUR un līgumsodu 2 000 EUR ir pamatoti ar tiesas sēdē pārbaudītiem pierādījumiem un tiesa pareizi piemērojusi Civillikuma normas, kuras regulē pušu no aizdevuma līguma izrietošās tiesiskās attiecības.

Lietā nav strīda par faktu, ka atbildētājs ir saņēmis naudas 14 000 EUR aizdevumu no /pers. B/ saskaņā ar 2011.gada 10.oktobra aizdevuma līgumu Nr.10/4 (lietas 9.lapa).

Atbildētājs apstrīd naudas 6 000 EUR saņemšanu no prasītāja 2011.gada 12.oktobrī.

Civillikuma 1943.pants noteic, ka aizņēmējam jāatdod tāda pati summa vai tāds pats daudzums, kādu viņš saņēmis.

Pamatojoties uz minēto tiesību normu un ņemot vērā atbildētāja pašrocīgi uzrakstīto un parakstīto 2011.gada 12.oktobra apliecinājumu, kā arī atbildētāja iesniegto 2013.gada 27.maija vienošanos, pirmās instances tiesa pareizi atzinusi, ka /pers. A/ ir saņēmis no /pers. B/ aizdevumu 20 000 EUR.

Civillikuma 1504.pants noteic, ka, darījumu iztulkojot jāskatās uz darījumā lietoto vārdu nozīmi, un ja tie nav divējādi saprotami, tad tie cieši jāievēro, ja vien nepierāda, ka tie nesaskan ar dalībnieku gribu.

2011.gada 12.oktobra apliecinājumā, ko atbildētājs uzrakstījis un parakstījis uz notariāli apliecinātā 2011.gada 10.oktobra aizdevuma līguma Nr.10/4 otrās lapas, ir skaidri un nepārprotami norādīts, ka līguma 1.1.punktā minētā summa tiek palielināta par 6 000 EUR un ka kopējā aizdevuma summa ir 20 000 EUR (lietas 10.lapa). Lietā noskaidrots, ka aizdevuma līguma eksemplārs ar atbildētāja pašrocīgi uzrakstīto un parakstīto apliecinājumu atradās pie prasītāja.

Arī 2013.gada 27.maija vienošanās, kura atradās pie atbildētāja, pirmajā rindkopā norādīts, ka starp /pers. B/ un /pers. A/ 2011.gada 10.oktobrī tika noslēgts aizdevuma līgums par 20 000 EUR aizdevumu (lietas 20.lapa).

No minētajos darījumos lietoto vārdu nozīmes tiesas kolēģija secina, ka puses noslēgušas līgumu par 20 000 EUR aizdevumu un ka atbildētāja parakstītie dokumenti saskaņā ar Civillikuma 1431.pantu apstiprina viņa piekrišanu šo dokumentu saturam, tātad, naudas 20 000 EUR saņemšanai. Pirmās instances tiesa minētos rakstveida pierādījumus ir novērtējusi pareizi. Nav pamatots apelācijas sūdzības iesniedzēja pārmetums tiesai par kļūdainu 2013.gada 27.maija vienošanās satura interpretāciju, jo dokumentā nav nekādas norādes uz to, ka līguma kopējo summu 20 000 EUR veido pamatparāds 14 000 EUR un lietošanas procenti 6 000 EUR. Šādam atbildētāja apgalvojumam nav pierādījuma spēka, jo prasītājs to apstrīd un citi lietā iegūtie pierādījumi to neapstiprina.

Civillikuma 1473.panta norma ļauj darījuma dalībniekiem pašiem brīvi izvēlēties darījuma formu, izņemot likumā tieši norādītos gadījumus, kad vajadzīga īpaša forma.

2011.gada 10.oktobrī noslēgtais aizdevuma līgums nesatur nosacījumu, ka visos šā līguma grozījumos un papildinājumos pušu parakstiem jābūt notariāli apliecinātiem, arī likums šajā gadījumā nenoteic darījuma notariālu noformēšanu. Līdz ar to nav pamatots atbildētāja arguments, ka prasītājs nevarēja izsniegt papildu aizdevumu 6 000 EUR bez pušu parakstu notariāla apliecinājuma.

Tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu un noraida apelācijas sūdzības motīvu par pušu sacīkstes principa pārkāpumu pirmās instances tiesā, noraidot atbildētāja lūgumu nozīmēt rokraksta/paraksta ekspertīzi pēc citas metodes.

No lietas materiāliem redzams, ka 2013.gada 27.maija vienošanos pie aizdevuma līguma Nr.10/4 atbildētājs iesniedzis tiesā 2016.gada 9.maijā (lietas 19., 20.lapa). Pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem 2016.gada 13.maijā prasītāja pārstāve jau 20.maijā iesniegusi tiesai pieteikumu par rakstveida pierādījuma viltošanu un lūgumu par ekspertīzes nozīmēšanu, jo prasītājs kategoriski noliedz tādas vienošanās noslēgšanu un parakstu neatzīsu par savu (lietas 1.,22., 23.lapa). Atbildētājs 2016.gada 24.maija tiesas sēdē paudis viedokli, ka nav pamata nozīmēt ekspertīzi, savus jautājumus tiesai nav iesniedzis, taču neiebildis pret prasītāja pārstāves formulētajiem jautājumiem un izraudzīto ekspertīzes veicēju (lietas 26.lapa).

Tādējādi jautājuma par ekspertīzi izskatīšanas gaitā pusēm tika nodrošinātas vienlīdzīgas procesuālās tiesības.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 125.panta otrās daļas noteikumiem tiesa var noteikt papildu ekspertīzi, uzdodot tās izdarīšanu tam pašam ekspertam, ja eksperta atzinums nav pietiekami skaidrs vai ir nepilnīgs. Saskaņā ar šā panta trešo daļu tiesa var noteikt atkārtotu ekspertīzi, uzdodot tās izdarīšanu citam ekspertam vai ekspertiem, ja eksperta atzinums nav pamatots, kā arī gadījumā, ja vairāku ekspertu atzinumi ir pretrunīgi.

Izlemjot atbildētāja lūgumu par rokraksta/paraksta ekspertīzes noteikšanu 2017.gada 11.decembra tiesas sēdē, viņa advokāts ir atzinis, ka izskatāmajā lietā nav iespējama ne papildu, ne atkārtota ekspertīze (lietas 70.lapa).

Tiesa ekspertīzi noteic atbilstoši Civilprocesa likuma 121.pantam, izraugoties ekspertīzes veidu, ekspertu un uzdodot ekspertam jautājumus, taču tiesa nenoteic metodi, kāda jāizmanto pētījumā, tas ietilpst eksperta kompetencē. Konkrētajā gadījumā eksperte izmantojusi metodi IM 22.01-1 "Rokrakstu un parakstu salīdzinošās izpētes metode (versija: 5)", kas paredz ekspertīzes rezultāta noteikšanu pēc deviņu pakāpju skalas.

Pirmās instances tiesas sēdē, atbildot uz pušu pārstāvju jautājumiem, eksperte /pers. M/ paskaidrojusi, ka Valsts tiesu ekspertīžu biroja eksperti strādā tikai ar šo metodi, atteikšanās no piecu pakāpju un pāreja uz deviņu pakāpju secinājumu skalu notika tādēļ, lai eksperti maksimāli precīzi varētu izteikt savus secinājumus. Viņa uzskata, ka arī pēc piecu pakāpju skalas pētījuma rezultāts nebūtu pretējs, bet iespējams, izteikts kā varbūtējs noliegums. No tiesas lēmuma viņai bija zināms par /pers. B/ slimību – rokas tremora esamību, bet jautājums par to, vai slimība ir ietekmējusi parakstu, netika uzdots. Tomēr, ja izpētāmajā dokumentā viņa būtu konstatējusi slimības ietekmi uz parakstu, tad būtu norādījusi to savā atzinumā. Konkrētajā gadījumā paraksta paraugos nekādas pazīmes neliecināja par slimības ietekmi, tādas pazīmes bija saskatāmas rokrakstā, bet nevis parakstā. Ekspertīzei tika iesniegts pietiekoši daudz paraksta paraugu, tostarp tādu, kas izpildīti 2013.gadā, tāpēc viņa pilnībā uztur savu atzinumu un uzskata, ka parakstu izpēte vēl kādos citos dokumentos nemainītu eksperta secinājumus (*2017.gada 11.decembra tiesas sēdes skaņu ieraksts Tiesu informācijas sistēmā*).

Ņemot vērā izklāstīto, tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pamatoti noraidījusi atbildētāja lūgumu par rokraksta/paraksta ekspertīzes noteikšanu pēc citas metodes. Apstāklis, ka eksperts nav varējis izlemt jautājumu kategoriskā formā paraksta vienkāršotā un ierobežotā grafiskā materiāla dēļ, nav pamats noteikt citu ekspertīzi, jo 2016.gada 27.jūlija eksperta atzinums Nr.16-908 ir pietiekami skaidrs, pilnīgs un pamatots.

Tiesas kolēģija piekrīt pirmās instances tiesas secinājumiem, ka atbildētāja rīcībā esošie naudas līdzekļi nepierāda no aizdevuma līguma izrietošu saistību izpildi un ka pretēji Civillikuma 1838.panta pirmās daļas noteikumiem atbildētājs nav pierādījis ne pamatparāda, ne lietošanas procentu samaksu prasītājam.

Saistības daļēju izpildi atbildētājs pierāda ar 2013.gada 27.maija vienošanos pie aizdevuma līguma, taču prasītājs neatzīst tādas vienošanās

noslēgšanu un eksperts ir atzinis, ka parakstu /pers. B/ vārdā šajā dokumentā, iespējams, nav izpildījis /pers. B/ un ka paraksts, iespējams, ir atdarināts. Atbilstoši secinājumu skalai pakāpe -2 nozīmē to, ka eksperts ir konstatējis būtiskas atšķirības, taču pastāv ierobežojumi izpētāmajā objektā vai paraugos. Var tikt konstatētas atsevišķas nebūtiskas/nenozīmīgas sakritības. Pamatojoties uz konstatētajām rokraksta pazīmju atšķirībām, eksperts secina, ka persona, iespējams, nav izpildījusi rokrakstu/parakstu izpētāmajā dokumentā.

Tādējādi izpētāmajā parakstā eksperts ir konstatējis būtiskas atšķirības un nebūtiskas sakritības, bet kategorisku secinājumu nav bijis iespējams izteikt tikai paraksta vienkāršotā un ierobežotā grafiskā materiāla dēļ.

Novērtējusi eksperta atzinumu kopsakarā ar pušu paskaidrojumiem un pārējiem rakstveida pierādījumiem, tiesas kolēģija negūst pietiekošu pārliecību par 2013.gada 27.maija vienošanās ticamību daļā par saistības izpildi, proti, nekonstatē šī rakstveida pierādījuma patiesīgumu attiecībā uz aizdevuma parāda samaksu.

Pamatojoties uz izklāstītajiem apstākļiem un Civillikuma 1587., 1943.pantu, 1946.panta pirmo daļu un 1716.pantu no /pers. A/ par labu prasītājam ir piedzenams aizdevuma pamatparāds 20 000 EUR, lietošanas procenti 3 000 EUR un līgumsods 2 000 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no /pers. A/ par labu prasītājam piedzenema valsts nodeva 1 088,16 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 70,96 EUR (izdevumi par tiesas dokumentu piegādāšanu 4,70 EUR + izdevumi ekspertam 66,26 EUR).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta noteikumiem no /pers. A/ valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 7,68 EUR, kas nav samaksāti iepriekš (ar tiesas pavēstu piegādāšanu saistītie izdevumi pirmās instances tiesā 6,28 EUR un apelācijas instances tiesā 1,40 EUR).

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.pantu, 433.panta pirmo daļu, 450.pantu un 454.panta pirmo daļu Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

apmierināt daļēji /pers. B/ prasību.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, /pers. B/, personas kods /personas kods/, labā pamtparādu 20 000 EUR (divdesmit tūkstoši *euro*), lietošanas procentus par laika posmu no 2011.gada 10.oktobra līdz 2012.gada 10.janvārim 3 000 EUR (trīs tūkstoši *euro*), līgumsodu par laika posmu no 2012.gada 16.janvāra līdz 2015.gada 6.jūlijam 2 000 EUR (divi tūkstoši *euro*), valsts nodevu 1 088,16 EUR (viens tūkstotis astoņdesmit astoņi *euro* un 16 centi) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 70,96 EUR (septiņdesmit *euro* un 96 centi), kopā 26 159,12 EUR (divdesmit seši tūkstoši simts piecdesmit deviņi *euro* un 12 centi).

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7,68 EUR (septiņi *euro* un 68 centi), ieskaitot kontā - saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR: 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods: TRELLV22, konta Nr. LV51TREL2190458019000, iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, lieta Nr.C26135915, CA-0152-18.

Noteikt /pers. A/ termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas - 2018.gada 31.jūlija - Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Latgales apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu 300 EUR kontā – saņēmējs: Latvijas Republikas Augstākā tiesa, reģistrācijas Nr.90000068892, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, konta Nr. LV83TREL8280010000000, ekonomiskās klasifikācijas kods: F22010010, norādot lietas numuru un personas datus.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	S.Vasiļevska
Tiesnese	L.Mežale
Tiesnesis	I.Stivriņš